

Izhaja vsak petek opoldne.

Naslov: Trst-Trieste

Casella Centro 37

ali pa: via Geppa 17/III.

Izdaja: konsorcij Malega lista

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

«Mali List» — C. C. Post.

Licejska knjižnica (Dr. Rantani)
LJUBLJANA (JUGOSLAVIJA)

Male novice

Mali koledar.

Petek, 28. marca: Janez kapistranski — Sobota, 29. marca: mučenec Ciril — Nedelja, 30. marca: četrta postna, Angela — Ponedeljek, 31. marca: Gvidon — Torek, 1. aprila: Hugo, Teodora — Sreda, 2. aprila: pavl. Frančišek — Četrtek, 3. aprila: Rihard — Petek, 4. aprila: Izidor, Rozalija. (Dne 1. aprila pazite, da vas kdo ne potegne!).

Letošnji prazniki.

Velika noč: 20. aprila. Vnebohod: 29. majnika. Binkošti: 8. junija. Telovo: 19. junija.

V ZNANJE.

Neki tržaški list nam je očital besedolomstvo in nagrmadil celo vrsto podlih obrekovanj na naš naslov. Mi smo poslali primerno pritožbo na sedaj kompetentno mesto, to je na «Slovanški volivni odbor» ter prosili za razsedbo in polno zadoščenje.

17 živelih bratov in sester.

Ta redki slučaj je istina v družini Kofler v vasi Katharinaberg v dolini Schnals na Tirolskem. Oče Matija in mati Marija sta imela 19 otrok, od katerih je 17 živih, 9 fantov, 8 deklet. Od 17 otrok je v službi 12. Vsi bratje in vse sestre skupno imajo približno 1000 let. O priliki zadnje ženitnine se je dala družina slikati. Fotografija spominja bolj na občni zbor katkega velikega društva.

Lira raste!

6 letni Karel Pocchi v Empoli je pozri liro, kar je spravilo družino v silen strah. Poklicani zdravnik ga je poslal v bolnišnico, toda starši so Karelčka rajši doma držali. Drugo jutro, ne da bi ga kdo motil, je Karelček izpahnul liro in... kovanko od 20 stotink!

Žrtv poklica.

V Tirolah je zapadel minoli teden visok sneg. Župnik Peter Castellari je šel previdet v gorsko vas bolnika, a se ni več vrnil. Snežni plaz ga je vzel. Truplo so izkopali in pogrebili ob ogromni udeležbi zalujočih vernikov.

V nedeljo, 6. aprila

bodo volitve za parlament, ki bo štel 535 poslancev; izvolili pa bodo samo 179 poslancev, zakaj drugih 356 je že imenoval Mussolini dne 26. februarja, ko je sestavil večinsko listo.

Mrlič po 31 letih.

Na otoku Korziki (Corsica) v groblju mesta Corte so odkopali neko družinsko grobnico, da bi vanjo položili drugo osebo. Pred 31. leti so zadnji odkopali grobnico, ko so zagrebli arhitekta Pellegrini-ja. Rakve ni bilo več, truplo in obleka, brki, koza pa taki ko na pogrebni dan. Arhitektova vdova je dala napraviti novo krsto s steklenim pokrovom, tako da se vidi arhitekt, ki se zdi, da spi.

Auf biks!

Dolgotrajni socialistični voditelj strokovnih organizacij poslanec Buoizzi je imel v Turinu volivni shod. Prišli so tudi komunisti zraven in kmalu so si bili v laseh. Poslanca Buoizzi-ja so prepeljali v bolnišnico.

Vidno znamenje,

da bodo ravnali boljše z narodnimi manjšinami kakor doslej, so dali te dni v Bocnu. Policija je ukazala, da morajo biti vsi nadpisi na gostilnah samolaski, zato da se morajo takoj odstraniti vsi nemški prevodi in dostavki. Tako poroča «Volksblatt» iz Bocna.

„Mati, za tebe sem to storil“

Žalosten konec družinskega življenja

Te dni je stal pred bocensko porotno sodnijo 19 letni Martin Mur, krojaški pomočnik. Obtožen je bil, da je svojega 47 letnega očeta Maksa s sekiro ubil. Razprava je bila zelo pretresljiva.

BRIDKO ŽIVLJENJE V DOMAČI HIŠI.

Obtoženi je pripovedoval, kako je bilo v družini, in vse priče so potrdile Martinove besede.

Oče je bil do otrok, zlasti pa do matere, zelo surov. Vrhutega se je oče pogosto opil. Zato so se odigravali doma nešedni prizori. Mati je morala večkrat z otroci ubežati. Mor je pretil ženi s smrtno grozilo, da jo bo zabol ali ubil.

V TEŽKI NOČI.

Na predvečer umora je zopet prišlo do prepira, med katerim je morala mati bežati. Ob eni uri po polnoči se je Martin zbudil in je zagledal pred sabo mater. V tistem hipu je slišal, kako je oče zamrmral: «Ne prideš več sem, ne; če pa prideš, te ubijem». Mati je zopet ubežala.

GROZOVITO DEJANJE.

Pred zoro se je mati vrnila domov in je skuhala kavo. Vsi so prisledili in so zajutrkovali. Oče se je začel jeziti in je ponovil grožnjo. Martin, ki je imel tili na delo, jeb il v strahu za mater. Študiral je, kako bi nevarnost preprečil. V tistem hipu se mu je pred očmi zatemnelo, zagrabil je sekiro, ki je bila na stediščniku, ter je počil očeta po glavi. Oče se je zgrudil in je izdihnil.

Premije našim kmetom.

Katere so? 1. Državni zemljski davek; 2. deželna doklada; 3. občinska doklada; 4. državni hišni davek; 5. deželna doklada; 6. občinska doklada; 7. davek na zemljski dohodek; 8. izredni davek na vino; 9. davek na živino; 10. družinski davek; 11. davek na najemninsko vrednost; 12. davek na prodajo (scambio); 13. kolikovní davek; 14. itd. Druge premije dobijo kmetje, ako jih zadene toča, suša, slana, trtna uš in druge nagrade.

Goriška Mohorjeva družba.

V četrtek se je vršila seja naše družbe. Odbor je sprejel družbin poslovnik in z velikim veseljem vzel na znanje obilno priglasenje družbenikov. Zato se je odobril ves književni nalet za tekoče leto. Poverjeniki se tem potom opozarjajo, naj doposljejo do VELIKE noči svoje nabiralne pole. Ude bo družba sprejemala tudi še po tem roku, vendar pa ne garantira, da bodo prišli v imenik.

Vse, kar hočete!

Vse vam ponuja vladujoča stranka sedaj pred volitvami: vodovode, železnice, vojno odškodnino, postne urade, železniške postaje in tako robo. Limanice so dobre, vprašanje je, koliko «gimpeljnov» bo med nami.

Čeden odborček.

V Trstu se sestavili fašisti volivni odbor, ki obstoji iz 3000 članov. Pregledali smo imenik: skoro 800 slovanskih imen.

Društvo za Hrvate in Slovence

v Istri, edina samostojna pol. organizacija našega naroda v Istri, je šlo v deputaciji k novemu škofu mons. Fogarju, ki jo je ljubeznjivo sprejel. Pogovor se je vrtil zlasti okrog vprašanja slovanskega duhovniškega naraščanja v Istri.

«ODPUSTI MI!»

Tedaj je Martin padel na kolena pred mater ter je vzklikal: «Mati, mir boš imela, ne boš več v strahu. Odpusti mi, jaz se kesam; obup in strah, v katerem si dan in noč živela, me je pripravil do tega. Mati, za tebe sem to storil».

PODOBA ŽALOSTNE MATERE.

Pretresljiva je bila materina izpoved. Dejala je s tresočim glasom, da je živela materiško življenje in da jo je mož največkrat po krivici pretepal. Ko je nosila, je Maks z nogo sunil na občutljivo mesto. Nekoč ji je izbil levo oko. Ko se je žena podajala v bolnišnico, ji je mož zavpil: «Le pojdi, potem ti izbijem še drugo».

CELA VRSTA PRIČ

je govorila ženi v prilog, nihče ni zagovarjal ranjkega moža. Otroke je večkrat vrgeč čez stopnjice. Mož je bil pijanec, prepirljiv, surov. Obtoženega Martina pa so priče prikazale kot dobrega, marljivega, miroljubnega fanta, ki je ljubil svoje ter je po možnosti podpiral družino, da se je mogla preživljati.

POSVETOVANJE IN RAZSODBA.

Državni pravdnik zahteva, naj se Martin obsodi v 10 letno ječo. Po daljšem posvetovanju so porotniki z ozirom na trenutno razburjenje obtoženca in na njegovo sicer dobro obnašanje obsodili Martina na tri leta težke ječe.

Pušljce za klobuk.

Kakor smo že javili, se začne stopanje pod orožje 24. aprila. To velja za letnik 1904. Razen potrjenih se morajo javiti 1). fantje prejšnjih letnikov, ki pa so bili začasno doma, ker je bil pod orožjem brat, ki se ni bil odpustil ali ki do 24. aprila ne bo se odpustil. 2). fantje, ki so jim lani službovanje začasno odgodili. 3). fantje, ki so bili rojeni 1901., a so šli pod orožje s posebnim naborem šele leta 1923. — Ne bodo pa pozvani: 1). novinci letnika 1904., ki se nahajajo v tujini. 2). nesposobni, med katere spadajo tudi tisti, ki niso 154 cm visoki. 3). člani milice, ki so v službi v kolonijah. 4). fantje, ki so jim dovolili uvrstitev v 2. ali 3. kategorijo še pred 7. marcem 1920. — Novinci dobijo pozivnice od okrožnega poveljstva ali od župana. — Za odlog službovanja smejo prositi: 1). visokošolci in srednješolci zadnjega letnika, ako so člani strelskih društev. 2). fantje, ki so nujno potrebni za kmečko, obrtno ali trgovsko gospodarstvo ali dokončujejo kako kmečko, trgovsko ali obrtno šolo. 3). fantje, ki imajo že enega brata pod orožjem. 4). fantje, ki hočejo postati orožniki ali financarji. 5). fantje, ki so godbeniki in želijo postati muzikantje pri regimentu. Prošnje za odlog se posljejo na «Comando del distretto militare di Trieste» do 28. marca v rekomandiranem pismu. Kdor ne more poslati vseh dokumentov do tega dneva, naj pošlje vsaj prošnjo in naj omeni, da dokumente pošlje kasneje. — Fantje, ki pošljejo omenjeno prošnjo, naj počakajo doma do vpoklica. Med tem že dobijo odgovor na prošnjo. Ako ne bi do 25. maja prejeli nobenega odgovora, naj se zgledajo 26. maja pri poveljstvu. Natačnejša pojasnila ti da bliznja orožniška postaja.

F. Jop.

MIHEC: Lipa in planika,

JAKEC: Šestega aprila

v boj nas boš vodila.

Užitnina v Trstu.

Mestno županstvo je oddalo pobiranje užitnine neki tvrdki Trezzi, ki se trudi na vse pretege, da bi napolnila svojo blagajno in razdražila ljudstvo. Zapornice počivajo ponoči do poznega jutra; kadar pa pridejo, delajo bolj naglo kakor polž. Tvrdka ravna slabo tudi s svojimi nameščenci. Obvezala se je, da bo vzela v službo 116 uradnikov, ki bo vsak imel letno kosmatih 12.000 lir; v resnici pa je vzela v službo samo 60 uradnikov in vsak dobi le 500 lir na mesec. Kaj delajo komunistični mestni odboriki naše občine? Ali vam je v februarjem mrazu jezik zamrznil?

Kaj je luksuz?

Londonški milijarder Alvarez, ki je prebival dva meseca v Parizu, si je dal vsak dan prinazati poseben kruh iz Londona potom svojega zrakoplova. Alvarez ima dva predstojnika kuhinje; vsak vodi krdele kuharjev po 6 mesecev; v mesecih, ko ni v kuhinji, potuje po vseh svetovnih mestih, da išče kuharskih novotarij.

Norosti v postu.

V teku desetih dni se je vršilo v naši državi devet dvobojev. Kdor poreže drugemu uho ali lice, ta si je resil čast. Smo se v polnem srednjem veku!

Žalost v hiši.

V trenutku, ko je razvijal vse svoje sile za zmago naše narodne liste, je g. dr. Wilfan dobil iz Kranja brzoglavno poročilo, da mu je umrla 14 letna hčerka.

Kazipot po Primorskem

bo sčasoma postal Koledar Mohorjeve družbe v Gorici. Tako je bilo tudi pred vojno. Če si iskal, kdo je učitelj v Buzetu, kdo župnik v Dekanih, kdo župan v Postojni, kje je ta ali ona družina, si vse našel v koledarju. Zato učlanite se v Goriško Mohorjevo družbo!

Volivci, ki bivajo drugod.

So volivci, ki ne bivajo v volivni občini; da bi pa šli volit, pravijo, je predrago. Pa ni res! Ta dan se vozijo brezplačno. Kdor hoče tedaj narediti svojo dolžnost in obenem obiskati svoj kraj, naj gre z volivnim spričevalom, ki mu ga je poslal župan volivnega kraja, k županstvu, kjer sedaj biva. Ta mu da potrdilo, da tam stanuje. Na podlagi obeh listin dobi na železnici brezplačno vozovnico za tja in nazaj.

† Matija Zlobec.

Pri Sv. Mariji Magdaleni je umrl posestnik Matija Zlobec, oče našega bivšega kandidata pri državnozborskih volitvah 1921. S pokojnikom, ki je bil skrben gospodar, plamenit človek in ljubezniv oče, izgine eden izmed redkih pristnih mož naše stare korenine. Naj počiva v miru!

Naša kandidatska lista Anton Podgornik.

Podgornik se je rodil 15. maja leta 1881. kot sin širom znane družine v Čepovanu na Goriškem. Njegov starejši brat je odvetnik dr. Karel Podgornik, bivši državni poslanec v Rimu ter bivši deželni poslanec v Gorici, voditelj narodno-napredne stranke na Goriškem.

V šolah.

Anton Podgornik se je šolal v Gorici. Ko je dovršil latinske

šole, je šel na Dunaj na visoko šolo za kmetijske vede «Bodenkultur», ki jo je dovršil leta 1906. ter je dosegel inženirski naslov. Malo zatem je naredil tudi profesorski izpit.

Se vrne v domovino.

Čim je Anton dovršil visoke šole, so ga pozvali v Gorico, kjer je bil nameščen na starodavni kmetijski šoli, katero je s svojo temeljito strokovno izobrazbo visoko povzdignil.

Med vojno

se je šola zaprla in deželni odbor ga je pridobil svojemu kmetijskemu uradu. Ko so morali Gorico izprazniti, se je preselil kmetijski urad v Ajdovščino, kjer je bil Podgornik imenovan za načelnika urada. Po vojni se je vrnil v Gorico ter deloval naprej v kmetijskem uradu. Ko so Goriško deželo likvidirali, so Podgornika upokojili v veliko škodo goriškega slovenstva.

Delovanje

Podgornikovo se ni omejevalo le na strogo poklicno poslanstvo, ampak je segalo daleč preko njega. Inženir Podgornik je tih, delaven mož. Bil je neumoren sotrudnik bivšega «Primorskega gospodarja», kakor je sedaj «Gospodarskega lista» in «Gospodarskega vestnika».

Tajna zveza med Francosko in Češko Pretijo Nemčiji, Avstriji, Ogrski, Rusiji in Italiji

Na dan sv. Jožefa je priobčil dnevnik «Berliner Tageblatt» besedilo pogodbe za tajno zvezo med Francosko in Čehoslovaško državo. Ta dogovor se je sklenil 25. januarja v Parizu in podpisana sta Poincaré in Beneš. Dogovor obsega deset točk; ena bolj zanimiva od druge.

1. točka. — V slučaju vojne med Nemčijo in Francosko se postavi Češka na stran Francoske z vsemi silami. Isto velja tudi narobe.

2. točka. — V slučaju vojne med Nemčijo in Poljsko se postavi Francoska in Češka na stran Poljakov.

3. točka. — V slučaju vojne med Češko in Ogrsko bo Francoska Češki državi dobavljala ves vojni material.

4. točka. — V slučaju vojne med Rusijo in Poljsko ostaneta Francoska in Češka nevtralni.

5. točka. — Ako bi se skušala Avstrija pridružiti Nemčiji v eno samo državo, se bosta Francoska in Češka temu poskusu uprli; ako ne bi to zadostovalo, bodo francoske in češke čete zasedle Dunaj.

6. točka. — Ako bi stopili na ogrski kraljevski prestol Habsburžani, bo Francoska takoj preklicala posojilo, ki ga je dovolila Ogrski. Nadaljni koraki se določijo, če bi bili potrebni.

7. točka. — Ako bi v Nemčiji prevzela cesarsko vlado hiša Hohenzollern, tedaj napovešta Francoska in Češka nemški državi vojno.

8. točka. — Ako pride med Rusijo in Poljsko do vojne in bi v tej borbi Nemčija stopila na stran Rusije morata Francoska in Češka napovedati Nemčiji vojno.

9. točka. — Stremljenje Italije po gospodstvu na Sredozemskem morju morata Francoska in Češka z vsemi silami pobijati.

10. točka. — V vsakem slučaju vojne prevzamejo francoski oficirji vodstvo češke armade. Zato pa se Francoska zaveže, da bo dobavljala Češki ves vojni material in kredit v neomejeni meri.

V dodatku sta se obe državi zavezali, da delata z vsemi močmi nato, da pristopi k tej zvezi tudi Jugoslavija.

Vpiti po vsej Evropi.

Vse države so razburjene vsled odkritja besedila tajne zveze. Razume se samo po sebi, da sta Češka in Francoska vlada takoj izjavila, da je besedilo izmišljeno, zlasti je razsrjen Francoz, ki na vse strani kriči: to je laž. Francozu pa seveda nihče ne verjame, ker je v zadnjih 30 letih na vse strani plele zveze, a je vse vselej tajil, dokler je to šlo.

Naše opazke.

Danes nihče ne more priseči, da obstoji takna pogodba, pa tudi nasprotno ne. Gotovo je le to, da sta bila g. Poincaré in Beneš 25. januarja ves dan skupaj v Parizu. Da nista šla samo na

črno kavo, si lahko mislimo! — Pomislimo še nekaj: Italija in Francoska sta še vedno — vsaj na zunan — zaveznici! To vam je zvestoba, da se Bogu usmili! V 5. točki pogodbe se Avstrijem odrekta pravica do samoodločbe. To je seveda krivica, če pomislimo, da so Čehi skozi pol stoletja razglašali svetost samoodločbe.

Deseti brat

na božji poti v Ricmanjih.

Neč kej liepu vreme ni kazalu, ku sn se prprauljou ne buozju puot u Ricmanje. Peljou b'se z mašino, pej kr nej — spoduobno se ne buozjo puot vozet, sn se uodluoču, de buon hodu.

Šou sn z duma ne viljo u torek zvječer. Udaru sn jo gor po «Sžganke» ez Katnaro.

Pr spoude.

Kukar usak rumar sn nepravu tād jest muojo — krstjansko doužnuost jen sn sou k spoude, če glih sn vjern kristjan jen njeman ne moje vjeste kosnateh grjehu. Hodu b' po goleh koljenah u utarje Svjete držine, kukar je užarca, pej ku je bluio mres jen ku sn biu muokar nisen tega nerjedu. Upan, de me bo Sv. Jožef tu vuotpestu

Prnočišče.

Po crkvjenem uopravile sn šuv večerjot jen sn mnogu skrbet ze jet spot. A kan jet spot? Muj prjatou, ranik žepon — Berdon — Buh me dej u mjena počivot — je mrou u cejte uoške.

Suo sn u ano šišu jen sn prosu, če b' me muogle spravet spot. Je, drage muj prjatov, m' je reklo ano ženo, postelje — nemon, če bi šuo ne senu net štalos vos be lehku spraulo. — Dobru, dobru, sn rjeku, samu de sn pot strjeho.

Glih ku sn tjeu zespot, je zečnu u štale an vosu močnu prhat. Tu je deralu ane pou ure. Ku sn vidu, de nej tego — prhonja ne konca ne kraja, sn uožgou ano uoljnosto lūč jen sn šuo poglijedot, kej je teme uosle. Ku sn pršu u štalos, sn zegljedou Ribničana Urbana, ku je futrou uoslo. «Hoj, zdravo, Urban!» sn jo pozdravu. «Kaj si pršu prdajot svojo kravo?» — «Ne», je rjeku, «pršu sn samu ne buozjo puot». Ne slovensko-taljanskem konfino b' mogu plačot več dacje, kukor je bluio uso umoja ruoba vrjedno, zetu sn jo pstu ne konfine jen sn prjahou sam z mojem uoslom u Ricmanje.

Snidonje z Ribničanom Urbanom.

sn uotpravu sv. uophajilu. Bluio je use voblačnu jen ob 9 ure je padalu maše, de buon čuv, če še toku lepu pojejo, kukor umbot, ku je bjev u Ricmonjih duohtor Požar.

Jest nečen ufendjerot Ricmonce, ma reč muorot, da pjetje zdejen tabot nej nanko u žlahte. Kan so šle u ne base, tenorje, alte jen soprane? Ku so tabot pjele, se je cjerku prou trjeslo. Tūde komponjot al pritrkavot ne

znaju neč lepu. De be čüle Ricmonce komponjot Jepauce, b' se kar zečudlū. Hodu sn gor jen dol po semnje, jen mrskej vidu.

Prdajole so usego: jegračke, srečo, rešeto, bombone, fouče, mezome, pekuone, kornete, štrūklje, sr, pršut jen neznan kej še use. Čūpu sn več rječi.

Pr cjerkve sn srječou moj go znanco. Šlo smo ne pou litro. «Kej buoš kej povjeu, prjatou?» sn jo uprašou. «Kej b' ti povjeu», m' je udgovoru. «Te je slabu. Ljetne nej neč, djelo tūdi ne. Te toučomo mežerijo». — «Ma koku jemaste mežerijo», sn rjeku, «ku so use ledje toku lepu uoboučone. Vaše pupe so še več fine kukor u Trste». — «Je, muj drage», m' je rjeku, «uone nejdejo dnar magare pod zemljo, samu de se kupjo židane gvan-te jen lakoste al pej rejave šulne».

Prazen garžot.

Popodan sn poglijedou u garžot. Biu je vre prazen. Buh vare, deh' ten klafot Ricmonce ma reč muorot, de je bluv use dragu. Ricmonci b' muogli glijedot ne take dnijsve, de bi ledi dobru jen duober čūp postrjegle, a je glih neruobe.

Drugi dan

sn biu brez dnara. Zetu sn muogu mislt čej go buon dobu. Nemalu sn pomislu jen sn jo vele pogruntou: ubvjezou sn si ruoka, nemalu počrnu vuobras, držou u ruoke an star klebūk, ku sn go nejdu u ane grape jen sn šuo berač. Glih ku sn jemu pou klebūko monijede jen nekaj lire me je primo ze ramo Pepi s Koludrovce z Matildo. «Kaj se je s tabo zgodilo?» me je prašou, «de si postau petljara». «Prazen garžot», sn me rjeku. «Ti pej si vrag, prave kerle», m' je rjeku jen se je nesmejou. Povabu me je ž njem

na «ringišpilj».

Pepo in Matilda so blu prou dobre uolje. Reklo so, de se muoremo prou fanj zebavot. Ku smo pršle do «ringišpilju» je Matilda toku hitru skočilo ne konjo, de nanko nejsen šuo zetē. Potle smo zejahlou tūde jest jen Pepo usak sojgo bjelca.

Ne «ringešpilju» je lušno blū, de še nikdor toku; frlu je ta hudir, kukor an netopir.

Ku smo se štefali le tego, smo se šle cinzot ne «barkete», ke jem Pepo pravi «cinzlee». Use tri smo šle u ano. Potle je pršu še Ribničan Urban. — Matilda jen Pepo so bla u ane, jest jen Urban u druge. Use štere smo u cinzanju mojstre. Cinzole smo se ne uso muč toku, de nos je zegnalu ukule jen ukule. Ko smo se tega štefale, smo šle — se fotografjerot use štere jen u srjedo smu denle uoslo uot Urbana.

Potle smo šle večerjot; blo je ure kesnu ku smo se uotpraule z Ricmonj. «No, tūdi ta je pasala», je rjekla Matilda. Šle smo usak sebe.

PODLISTEK

Lokavske starine.

Arhiv gročanske duhovnije, ki je v srednjem veku mejila na Sv. Justa in na tomajsko župnijo, je večkrat zgorel, in tako sem le s težavo prišel do posameznih listin, ki so mi odpirale pogled v domačo zgodovino. Škoda, velika škoda, da si Rutar ni vzgojil naslednikov, ki bi nam z njemu lastno marljivostjo odkrivali naše starine; tako pa, žal, večina kulturno-zgodovinskih vrednosti se izgublja brez sledu v veliko škodo naše mlade narodne kulture. Naj tu podam par drobtin, da se otmejo pozabi.

Tri stvari ima občina Lokev, na katere sme biti ponosna: starinski križec, kapelico Matere božje in Tabor.

Starinski križec je iz 12. ali 13. stoletja. O njem sem izvedel iz starih spisov, spominjala pa se ga je tudi neka stara ženica, a se je bil pred 70 leti zgubil. Po poldragoletnem iskanju sem ga zasledil na groblju. To zgodovinsko dragocenost sem na kratko popisal v Jadranskem almanahu za leto 1923, kjer je priobčena tudi fotografija. Neki angleški starinoslovec mi je dejal, da je križec neprecenljive vrednosti. Od 13. stoletja tja do 1850. je visel v kapelici Matere božje, na desno pri vходу. Verniki, ki so hodili v cerkvico, so — kakor mi je pripovedovala omenjena umirajoča ženica — se ga spoštljivo dotikali in se prekrizovali. Gospod Ant. Nedved, duhovnik v Istri, ki je umrl 1922. v Gabrovici, znan starinoslovec strokovnjak, je bil mnjenja, da so križec prinesli v Lokev templarji, menihi, ki so bili v križarskih vojskah v Sveti deželi in so se kasneje naselili v Lokvi,

kjer so imeli svoj samostan v blizini sedanje «Mešinove» hiše.

Kapelica Matere božje, ki se nahaja za glavno cerkvijo, je zidana v gotškem slogu. Nadpis na pročelju prča, da je dal to ljubko kapelico zgraditi lastnik graščine na Skoju pri Vremskem Britofu leta 1423. Na njenem mestu je stala že prej stara cerkvica. Ko bodo kapelico preslikovali, naj bi se temeljito zdrgnil sedanji omet, pod katerim bodo odkrili srednjeveški fresko. Neskončna pa je škoda znamenitega zvona, ki je bil v zvoniku in ki je bil — Bog si vedi, kako — med vojno rekviriran. Menili so, da je navaden zvon. Kakšna pomota! Ljudsko izročilo se ni motilo! Bil je eden izmed najstarejših zvonov v Evropi.

Tretja starina, ki je ponos Lokavcem, je Tabor. Starejši tabor iz prve dobe srednjega veka je stal na griču «Stari Tabor», sedanji naš Tabor pa je iz kon-

ca 15. stoletja, kakor prča letnica nad vhodom. Služil je domačinom za obrambo, kasneje pa Benečanom kot žitnica. Sedaj je na Tabru nastanjena občinska pisarna. Kakor so Lokavci doslej čuvali svoj «Tabor», naj ga tudi zanjeprej, da ne bi ob kakem popravljaju izgubil svojega bistva.

Naj omenim slednjič še dragoceno starino, ki sicer ne spada v Lokev, marveč pod gročansko župnijo, katere podružnica pa je še vedno lokavska cerkev. To je stari nagrobni kamen na Gročani. O nagrobniku, ki nosi sledove glagolskega napisa iz leta 1580. na grobu duhovnika glagoljaša, ki je upravljal Gročano in Lokev, bom poročal v prihodnjem Jadranskem almanahu. Tu naj le izrazim željo, naj bi se nagrobniku, ki služi sedaj za stopnico pred cerkvijo, dalo primernejše mesto, ker se bo sicer zadnja sled napisa zbrisala. — Virgilij Šček.

Programni govor dr. E. Besednjaka

življenju. Slovenska kultura se ne sme le za silo ohraniti, ampak se mora krepko in žilavo razvijati.

Kaj so slovenski zastopniki dosegli?

S temi tremi programskimi idejami smo šli leta 1921. v volilni boj. Vi se boste vprašali: »Kaj so naši zastopniki v nastopnih letih dosegli? Kolikšen del programa so uresničili?« Slovenski možje in fantje, ki so v tej dobi pazno motrili potek našega javnega življenja vedo, da se je izvršilo v gorški deželi tekem zadnjih let ogromno delo. Tega se izobrazene množice dobro zavedajo. So pa med nami tudi ljudje kratkega spomina. Ti se dajo begati in mesati od nasprotnih agitatorjev, ki govore nevednežem: »Kaj boste hodili na volišče, ko vam nič ne pomaga. Kaj so vaši poslanci pravzaprav dosegli? Nič in še enkrat nič!«

Radi resnice hočem prav na kratko pobiti te nespametne ugovore. Prvo, kar moram poudariti, je to, da poslanci sami brez organizacije ne pomnijo mnogo. Le kadar se poslanec naslanja na krepko organizacijo, ki stoji za njim in z njim skupno dela, more vsiliti pravo delo za ljudstvo. Poslanec in politična organizacija sta živa enota, ki se ne da ločiti.

Uspehi v dobi avtonomije.

Poglejmo torej, kaj je politična organizacija in kaj so naši zastopniki dosegli. Ne maram na dolgo razpravljati o delu, ki so ga vsi naši zastopniki eno leto v gorškem deželni zboru skupno s predstavitelji italijanskega prebivalstva. Omeniti hočem samo par stvari. S pomočjo bivšega deželnega odbora je postavljen naš kmet vničen življenje zopet na noge, kar je bilo ogromne važnosti za naše ljudstvo. Deželni odbor je začel reformirati podeželske ljudske šole s tem, da je ustanovil na Gorškem na desetih stalnih kmetijskih tečajev, ki so postali strokovne nadaljevalne šole za kmetstvo mladino. S pomočjo deželnega odbora so dobile vse porušene občine brezplačne stavbne načrte, ustanovila se je zadruga za izrabo naših vodnih sil itd. itd. Ne maram dalje govoriti in naštevati, ker gre za stvari, ki so dobro znane vsakemu našemu človeku na Primorskem. Tako je bilo z našim avtonomističnim programom do jeseni 1922.

Gre za milijonske koristi.

Kaj so pa dosegli slovenski zastopniki s svojim socialno-gospodarskim programom? V odgovor hočem spregovoriti le eno besedo: **vojna odškodnina!** Ali se ne spominjate odločnih in trdovratnih bojev, ki so jih vodili slovenski zastopniki skupno z vsemi italijanskimi strankami za pravično izplačilo vojne odškodnine? Ali se ne spominjate, kako je tedanja vlada odklonila sprejemanje novih prošelj in hotela nízati in manjšati odškodnino v škodo naše dežele? Vi se teh časov spominjate, spominjate se pa tudi, da se je vlada pod pritiskom agitacijskega odbora vojnih oškodovancev, v katerem so bili slovenski zastopniki, tedaj udala in podaljšala rok za vlaganje prošelj, ter opustila vsaj za par mesecev nízanje odškodnin. Veste, kaj je to pomenilo? **To je pomenilo težke milijone,** katere je vlada izplačala ljudstvu, mesto da bi si jih bila prihranila. Če bi ne bili slovenski zastopniki in slovenska politična organizacija nič, prav nič drugega dosegli ko to, bi bil ze to prav velik uspeh za slovensko politiko na Gorškem.

Vojna odškodnina.

Jaz vas nadalje vprašam: Ali mislite, da izmenjava denarja, ki se kmalu izvrši, ne pomeni nič?

Štirinajst milijonov lir tehta mnogo, zelo mnogo v gospodarskem življenju našega ljudstva.

Danes, ko je izmenjava že gotova stvar, se oglašajo naenkrat ljudje, ki pravijo, da je to njih zasluga. Mi se ne spuščamo v debate o zaslugah. Eno le poudarimo: da so se za izmenjavo začele boriti naše organizacije in da je izmenjava denarja izključna zadeva našega ljudstva, kajti znano je, da se denar italijanskim zadrugam ne bo izplačal. To je najboljši dokaz, da je izmenjava denarja uspeh slovenske politike. Zapomnimo si pri tem še eno: Če smo pripomogli k izmenjavi denarja, nismo resili s tem le denarja kot takega ampak nekaj, kar je več: **naše celokupno združništvo.** Ali ni to nič?

Ze to, kar sem rekel, zadostuje, da pričijem nespametne ugovore nasprotnikov, ki vpijejo, da slovenski zastopniki niso nič dosegli in torej nima smisla voliti slovensko listo.

Drobno delo.

Ali naj začnem naštevati vse podrobno gospodarsko delo, ki ga je vsrila naša organizacija s pomočjo poslancev dan na dan v korist gorškega ljudstva? Ali naj govorim o kupih spisov, ki so šli skozi naše tajništvo v zadevi pokojnin, invalidnin, vojnega materijala državnih davkov, pošne hranilnice itd? Ni potrebno, kajti naše ljudstvo ve dobro, da njegova organizacija in njegovi zastopniki niso spali, temveč delali in izvrševali po svojih močeh socialno-gospodarski program iz leta 1921.

Za naš jezik.

Kako je bilo z narodnim programom? Ali se je posrečilo čuvati koristi našega jezika v šoli, uradu in javnem življenju? V tej stvari moramo govoriti odkrito. Bila je doba, ko smo ščitili čast in vpliv slovenskega jezika uspešno, prišli so pa nato časi, ko so padali po nas hudi in težki udarci. Do jeseni leta 1922. je bil slovenski jezik uradni jezik občine, slovensko je bilo uradovanje na dež. odboru, slovenska je bila šola, dosegli smo celo, da so se otvorile v Gorici in v par vaseh na Krasu nove slovenske šole, razprave na sodnijski so bile za Slovence slovenske. To je

trajalo toliko časa, dokler ni prišlo koncem 1922. do revolucije.

Po državnem prevratu.

so se razmere na celim polotoku korenito spremenile. Fašizem je bil v enem samem zamahu prevrnil stare stranke in začel z revolucionarno močjo gospodariti v državi.

Zatiranje našega jezika.

Kar najbolj zanima naše ljudstvo, pa je politika, ki jo je nasledovala nova vlada napram naši narodni manjšini. Geslo zmagočnega fašizma je bilo določno in nedvoumno: interes Italije zahteva, da postanejo Slovenci zvesti in vdani italijanski državljeni, zato jih je treba asimilirati, in sicer hitro in korenito. Razlike med Slovenci in Italijani morajo zginiti in zato je potrebna politika močne roke. Da bi zenačila nove dežele z ostalo Italijo, je nova vlada odpravila obstoječo občinsko in deželno avtonomijo, dodelila večino Goriske Vidmu in vpeljala v šolo, v občinske in državne urade ter na sodnijske samo italijanski jezik. Misel je bila zelo enostavna. V državi mora vladati povsod od juga do severa en sam jezik in Slovenci naj se temu čimprej privadijo, kar bo njim le v korist. Po našem globokem prepričanju ni rodila ta metoda zaželenega uspeha. Mi smo nverjeni, da se bodo o tem prej ali slej tudi v Rimu prepričali in iskali novih poti.

Novi parlament.

Verna slika novih razmer bo tudi novoizvoljeni parlament. V njem stranke ne bodo več imele moči, zakaj vlada ne bo od njih odvisna.

Prejšnje stranke so vlade postavljale in podirale, kakor se jim je zdelo potrebno. To pot se bo položaj korenito spremenil. Gospodar parlamenta in države bo vlada, ona bo o vsem samostojno odločala. Težišče vse politike se prenese od parlamenta na vlado. Parlament in poslanci bodo imeli nalogo, seznanjati vlado z razmerami v deželi, ji tolmačiti želje prebivalstva, dajati ji nasvete in staviti predloge. Na tej podlagi bo potem vlada, oziroma njena stranka sama odločala. Kakšna sprememba političnih razmer!

Naš socialno-gospodarski in narodni program

Dr. Besednjak nadaljuje:

Kaj naj zastopniki slovensko-hrvaškega ljudstva store v tem položaju? Ali naj zataje svoje dosedanje delo in zavržejo svoj program?

Ljudstvo naj se samo vlada!

»Zato izjavljam«, — je nadaljeval Besednjak — »da ostanemo neomajno zvesti načelom, o katerih vemo, da so prava in odredilna za naše ljudstvo. Nepremakljivo verujemo v idejo ljudske samouprave, ki bo prej ali slej zmagala v vseh državah Evrope«.

Naša avtonomija.

»Gotovo nismo tako kratkovidni, da bi mislili, da se vrne v naše kraje še kedaj avtonomija stare Avstrije. To je popolnoma izključeno in nemogoče. Slovensko ljudstvo naj ve, da je avstrijska avtonomija za vse večne čase pokopana, da leži v grobu, iz katerega se ne dvigne nikdar več!«

Izjavljam, da se mi ne pulimo za avstrijsko avtonomijo in radi nas naj le zatone v večno pozabljenje. V kar mi verujemo in česar se držimo z vsem srcem, je nekaj višjega, namreč **IDEJA**: da mora postati ljudstvo gospodar svoje usode. V občini, v okrožju in deželi naj ljudstvo samo po svoji volji odločuje o lastnem gospodarskem in socialnem življenju. Mi se odločno

upiramo, da bi se birokracija postavljala za nekakega gospodarja nad ljudstvo in ukazovala ošabno na levo in desno v vsaki najbolj neznatni stvari. To je neznošno jerebstvo, ki ga dozorel narod ne more prenašati. Mi stojimo na stališču, da se mora ljudstvo v občini, v okrožju in deželi samo vladati, ko gre za zadeve, ki se tičejo **njegovih lastnih interesov.** Zakaj naj bi n. pr. občinarji ne smeli svobodno gospodariti z lastnim občinskim premoženjem? Zakaj ne sme občina napraviti **najmanjšega sklepa** brez dovoljenja in potrdila birokracije? Ali je nadvlada uradništva nad celokupnim ljudskim življenjem res potrebna in koristna? Ne! Skoro vse stranke Italije so napovedale brezobziren in neusmiljen boj oholi, nesposobni, vsemogočni birokraciji, ki je prava nesreča za državo«.

Tudi Mussolini se je zanjo izjavil!

»Tudi Mussolini je v svojih govorih ponovno izlil svoj gnev nad vladajočo birokracijo in napovedal konec njene-gu gospodstva. V svojem govoru, ki ga je držal tik pred revolucijo v Vidmu, je Mussolini jasno razložil, kakšna bi morala biti država. Država — je rekel — naj skrbi za red in

Na Jozefovo se je vsrtil v Mirnu pri Gorici volilni shod, na katerem je bil prvič v sedanjih volilnih borbi razvit programni govor. Nastopil je kandidat dr. Engelbert Besednjak. Govor prinašamo skoro v celoti. Opustili smo opazke volivcev, oplavze, ker se nam vidi najbolj poglobljeno vsebina govora.

Cenjeni volilci, dragi Slovenci!

Ko odvarjamo prvi volilni shod na Gorškem, se vsi spominjamo onih nepozabnih dni iz spomladi leta 1921, ko se je slovensko gorško ljudstvo v silajni disciplini dvignilo na plan, da izbere svoje prve zastopnike v rimski parlament. Bil je to trenutek, ko so gorški Slovenci dokazali pred vsem svetom, da so zrel in kulturni narod, poln življenske sile.

Program, s katerim smo tedaj stopili pred ljudstvo, je bil trojen: naroden, socialno-gospodarski in upraven, to se pravi avtonomističen.

Borba za samoupravo.

Ideja občinske deželne in selske avtonomije je bila v tistem času na dnevnem redu in je prozela široke plasti našega naroda. Mi smo se je oklenili s celim srcem in smo se zanjo odločno borili.

Imeli smo zakonito pravico, se za avtonomije potegovati. Zakaj vse tedanje vlade so ponovno in slovesno izjavljale, da se bo v novih pokrajinah Italije ohranila obstoječa občinska, deželna in selska avtonomija. Prvi, ki je dal novim pokrajinam tako obljubo, je bil Nitti v juliju 1919. in vse nastopne vlade so se držale dosledno dane obljube. Se več! Kralj sam je v svojem prestolnem govoru zagotovil našim krajevnim avtonomijo in tudi zakon, s katerim so se anektirale naše dežele Italiji, nam je zagotavljal avtonomijo. Naša borba je bila pošena torej in pravična, kar je slonela na trdni podlagi zakona. Tako je bilo z našim avtonomističnim programom.

Naše socialno starišče.

Glede našega socialno-gospodarskega programa iz leta 1921 lahko rečemo, da je temeljil na veliki resnici, ki smo jo živo čutili v svojem srcu, da je slovensko ljudstvo po svoji ogromni večini: kmetijsko in delavsko. Kmet in delavec tvorita vogelni kamen, na katerem stoni ves slovenski narod. Zato smo rekli: prva naloga naših poslancev in naših organizacij mora biti ta, da gredo v boj za socialne in gospodarske pravice slovenskega kmeta in delavca.

Naše jezikovne pravice.

Naš narodni program iz leta 1921. je bil jaseen: kot Slovenci se moramo bojevati za slovenski jezik, bojevati se moramo z vsemi silami našega srca in našega uma, da naš jezik na domačih tleh spoštuje, da se cenijo in vpoštevajo v šoli, v uradu in vsem javnem

mir, štiti naj poštenega državljana pred zločinci, skrbi naj za obrambo meja, vodi naj zunanjo politiko, briga naj se za pravo vzgojo prebivalstva. Vse drugo, posebno gospodarsko in socialno življenje ljudstva je treba vzeti državi iz rok».

Ljudstvo naj odločuje, ne uradnik!

«To se pravi z drugimi besedami: gospodom uradnikom, prefektom in podprefektom je treba vzeti oblast, da odločajo in ukazujejo nad gospodarskim in socialnim življenjem ljudstva. Ako bo hotel Mussolini v prihodnjih letih uresničiti svoje ideje, bo moral vrniti ljudstvu svobodo, da *samo* odloča o svojih gospodarskih in socialnih zadevah».

Naš program živi.

«Naš program o samoupravi ljudstva je torej še vedno živ in mi se mu ne bomo izneverili, ker vemo, da mora prej ali slej zmagati.

Ljudstvo se bo osvobodilo varuštva birokracije in zaživelo svobodno in neodvisno življenje v občini, okrožju in deželi.

Prava ljudska država, v kateri se ljudstvo po svojih zaupnikih *samo* vlada, si *samo* ustvarja svojo usodo, si *samo* reže svoj kruh, je naš politični ideal, za katerim stremimo kot sinovi ljudstva z vsem ognjem svojega srca.

Naš politični ideal ni samo ideal slovenskega ljudstva, temveč milijonskih množic italijanskega naroda; zato izjavljamo, da bomo v novem parlamentu sodelovali z vsaktero italijansko stranko, ki bi bila z nami iste gale ali sličnega mišljenja».

Za gospodarski obstanek slovenskega ljudstva.

«Ravnotako zvesti hočemo ostati tudi socialno-gospodarskemu programu, s katerim smo stopili leta 1921. pred narod. To je naša sveta dolžnost, zakaj gospodarske potrebe slovenskega kmeta in delavca se v treh letih niso bistveno izpremenile. Kamor človek pogleda, povsod vidi in opazuje delavno ljudstvo, ki se z največjim naporom v potu svojega obraza bori za vsakdanji kruh. Noben rod ni še stal na Primorskem pred tako ogromnimi in težkimi gospodarskimi nalogami, kakor današnji. Kdor pozna le nekoliko gospodarsko življenje, se temu ne bo čudil».

V novih razmerah.

«Kajti že dejstvo, da smo prišli v novo državo in se odtrgali od našega stoletnega trgovskega zaledja, pomeni pravi prevrat v našem gospodarstvu.

Naše ljudstvo je revno, zemlja, na kateri živimo, je trda in ne more rediti vsega slovenskega ljudstva, ki na njej prebiva».

«Od česa so torej goriški Slovenci v mirnem času živeli? Kmetje so vlekli velik del zaslužka iz zemlje. Vино, sadje in zelenjava ter živinoreja, to so glavni viri, iz katerih je potekalo življenje slovenskim kmetom na Goriškem. Ko je prišla jesen, je kmet prodal svojo vinsko kapljo in z izkupičkom je plačal davek, si kupil moko in sladkor, oblekel sebe in družino ter vzdrževal, če je bilo treba, sina na gimnaziji. Vinska kupčija je bila lahka, zakaj kupcev ni manjkalo v državi, ki je producirala malo vina. Na Dunaju, na Češkem, Kranjskem in Štajerskem so se v gostilnah točila primorska vina. S tem, da smo prišli v novo državo, smo pa zgubili čez noč vsa tržišča na severu. Radi slabe valute ni bilo mogoče izvažati vina v nove države. Desettisoči hektolitrov nerazprodanega vina, ki polnijo kleti naših kmetov, govore cele knjige o gospodarski krizi našega ljudstva.

Kako je s sadjem in pomladno zelenjavo? Umrli so tisti časi, ko si videl na goriških trgih cele hribe sliv in črešnje in ko je drdral vlak za vlakom

proti severu. Slaba valuta je vničila naš izvoz, pognala je našega kmeta v strašno krizo. Odkod naj jemlje naše kmetstvo ljudstvo denar za davke, za živež in obleko? Revščina, kakor je prej nismo poznali, se je naselila v deželo.

Hudi časi so prišli nad goriške kmete, dvakrat hujši nad bajtarje in delavce.

Industrija se ne more obnoviti.

«Kar je bilo pri nas mnogoštevitnih kmečkih družin, so pošiljale svoje otroke v tovarne. V Podgori pri Gorici je papirna tovarna in predilnica redila na tisoče delavcev in delavk, tovarna žveplenk v Gorici na stotine naših ljudi. Cela goriška okolica in kanalski okraj sta živeła od te industrije. Danes so te tovarne vničene in nič več ne vidiš tisočglavih delavskih trum, ki so pred vojno hitele pod večer skozi mesto. V Mirnu in Rupi so zaprte strojarske tovarne in se ne morejo obnoviti. Koliko revnih družin je prišlo s tem ob vsakdanji kruh? Spodnji Kras je pošiljal svoje kmečke sinove in revne kmete v nabrežinske kamnolome, kjer je bilo zaposlenih na tisoče delavcev. Danes je v nabrežinskih kamnolomih 400 kamnosekov, in tako so prišle neštete kraške družine ob svoj zaslužek. Trst je v mirnem času dajal kruha kmečkim sinovom celega Primorskega, danes je luka tiha, skladišča mnogokrat prazna. Mizarska obrt v Solkanu je redila pred vojno par sto družin, danes stroji počivajo, delavci so v trdi bedi».

Samo domačin nas razume.

«Ljudstvo sega po popotni palici in se seli iz domovine, iskat košček kruha. Povejte mi, ali niso to vprašanja, ki gredo do temeljev našega obstanka na tej zemlji? Ali niso to ogromne in skoro nepremagljive naloge, s katerimi se morajo pečati zastopniki goriškega ljudstva? Ali ni to zopet dokaz, da je interes kmeta in delavca življenjski problem slovenskega naroda na Primorskem?

Ali ni krvava potreba našega delovnega ljudstva, da se njegov obupni položaj predoči najvišjemu državnemu zastopstvu italijanskega naroda, parlamentu in vladi? Kdo bi dvomil o tem, da je treba brez prestanka, da je treba vztrajno in z največjo energijo klicati vladi v spomin, da potrebuje to ljudstvo in ta dežela pomoči, prave in temeljite gospodarske pomoči? In kdo more vršiti to nalogo bolj iskreno, bolj verno, bolj zvesto kot sinovi slovenskega kmeta in delavca?

To je tako naravno, tako samo ob sebi umljivo, tako neizpodbitno potrebno, da bi si ljudstvo samo ogromno škodovalo, ako bi tega ne hotelo uvideti.

Parlamentu in vladi bo treba povedati, da sta naše ljudstvo in naša dežela v položaju, kakor nobena druga dežela v državi. Mi nismo prišli le ob svoje zunanje trge in svojo domačo industrijo, ampak smo izgubili pri zamenjavi povrhu 40 od sto našega narodnega premoženja, dočim so ostale druge dežele Italije finančno nedotaknjene».

Vojno odškodnino tirjamo!

«Povrhu tanejo naše kraje še nešteta težka vprašanja, katera bo treba v prihodnjih letih povoljno rešiti. Vojna odškodnina je še neizplačana, zakaj, kar je naše ljudstvo dosedaj dobilo, so z malimi izjemami, šele *predumi*. Goriške oškodovance tlači nevarnost, da postanejo banke lastnice njihovih hiš, in da bo stanovalo naše ljudstvo v novih, toda tujih hišah. Izmenjava zadružnega denarja se bo izvršila, toda neizmenjan je še denar zasebnikov».

Novi davčni sistemi.

«Razen tega se je vpeljal v naše kraje nov davčni sistem, ki je naše ljudstvo popolnoma zbegal. Nepoznani davki, neštete davščine in takse so prišle v

deželo. Mi vemo, da bo prihodnja parlamentarna doba doba velikih reform tudi na davčnem polju. Slovenski volivci zahtevajo od svojih zastopnikov, da gredo v parlament z jasnim in točnim programom. Kot zastopniki kmetstvo-delavskega ljudstva so dolžni zastopati interese malega človeka, moža, ki živi le od lastnega ročnega ali duševnega dela».

Iz naše grede.

«Vsa ta gora gospodarskih skrbi in potreb, ki bremenijo na plečih našega ljudstva, živo priča, da moramo Slovani izbrati za naše narodno zastopstvo može, ki so vzrastli iz sredine našega ljudstva in so poznali ljudstvo v notranjosti življenja — ne pa na bahatih polovanjih. — Teh vprašanj se ne bo mogel lotiti človek, ki naših potreb, našega gospodarskega ustroja in celo slovenskega jezika ne pozna».

Za naš slovenski jezik.

«In zdaj, može volivci, naj se dotaknem vprašanja, ki peče kot sveža rana v srcu vsakega pravega slovenskega človeka. To vprašanje je: zakaj se vrši sistematično preganjanje in zatiranje slovenskega jezika v šoli, v uradih, v društvih, celo v cerkvi? To je naša narodna bolečina, to je tragično trpljenje naroda, kateremu so že grob izkopali, četudi je še mlad in krepak in poln dobre volje do samolastnega življenja».

Samosvoje življenje.

«Kdo na svetu more slovenskemu ljudstvu šteti v zlo, da se brani smrti? To je naraven zakon življenja, je naša naravna pravica in dolžnost. To obrambo samolastnega narodnega življenja zlohotni ljudje tolmačijo kot napad na državo. To tolmačenje je krivo, nesmiselno; v ustih ljudi, ki so slovenske krvi, zadobi pa značaj nizkotnega ovaduštva.

Za naše narodne šole.

Zakaj zahtevamo šolski pouk v materinem jeziku? Nele zato, ker imamo do tega pravico po božjem in naravnem pravu, ampak tudi zato, ker je vsaka druga šola v neizmerno škodo naši mladini. Ali mislite, da se prične šola s šestim letom? Ne! Šola se prične brž po rojstvu, se vrši vsaki dan iz leta v leto iz ust matere. Mati je prava in najvažnejša učiteljica, ki uči otroka misliti, ki otroka navadi spoznavati reči okoli sebe in ga končno nauči *govoriti*.

Govor, to je največji in najsilnejši nauk, ki ga človek dobi v življenju. To je podlaga, na kateri sloni vsa stavba poznejše izobrazbe.

V kakšnem jeziku nas je mati učila misliti in govoriti? Učila nas je v *domačem* jeziku, v lepi *slovenščini* naših očetov. Temelj, katerega nam je položila mati v srce, je torej slovenski in na *tem temelju* mora šola naprej zidati.

Edino taka izobrazba je prava, je naravna, je človeška, vse drugo je protinaravno.

Ali ste že kedaj slišali, da bi zidar ne hotel zidati hiše na položen temelj, temveč kar na zemljo, na pesek? Jaz trdim: kdor jemlje slovenskemu ljudstvu slovensko šolo, dvigne kladivo in ruši temelj, katerega je dala mati slovenskemu otroku. Prej hočejo s kladivom temelj zdrobiti na kose in ga vničiti, in ko je vse vničeno, tedaj se prične šele novo zidanje. Toda šestletno delo slovenske matere, vzgoja v družini je nenadomestljiva. Učitelj ne more dati otroku tega, kar je prejel otrok od matere, od očeta in bratov.

Zato se otroci v šoli s tujim učnim jezikom krakomalo *ne dajo* vzgojiti.

Deca, ki pride iz takih šol, ne pozna poštenone svojega in ne tujega jezika, nazaduje v duševnem razvoju, se ne nauči predmetov, ki mu so za življenje potrebni in tako dorašča rod, ki je za življensko borbo našega časa skoro nesposoben.

Naloga slovanskih zastopnikov je, da zahtevajo od vlade in bodočega parlamenta, da dà slovenskim in hrvaškim otrokom šolo z domačim učnim jezikom, kajti le v taki šoli so se vzgojevali in izobraževali vsi narodi na svetu.

Naše narodne zahteve niso namerjene proti državi, one teže le za tem, da bo slovenskim rodovom mogoče rasti in živeti na naraven način na lastni zemlji».

Šesti april dan naše časti.

«Zato bodo naši ljudski zastopniki ponесли pred najvišje mesto zahteve in želje slovanskega ljudstva. Povedali bodo, da se Slovani, kot sploh noben drugi narod, niso odrekli in ne bodo odrekli ničesar, kar jim je po božji in naravni pravici gne. Razgrnili bodo pred odličnimi činitelji naše zahteve po najpriprostejših pravicah, ki nam gredo kot Slovanom. To je najsvetejša naloga slovanskih poslancev: njih imena so vam priča, da jo bodo vršili z vsem ognjem svojih duš in z vso bistrino duha. Svobodni slovanski može naj pa 6. aprila podprejo in potrdijo boj za pravično stvar s tem, da volijo za slovansko lipo. Tako bodo svetu dokazali, da živi v Primorju sicer revno, a zrelo in zvedno slovensko ljudstvo, ki ostane živo in trdno v vseh viharjih.

Kako se voli?

1. Doma vzameš volivno spričevalo, ki si je dobil od županstva. Ako si je izgubil, naj ti županstvo izda drugo.

2. Dne 6. aprila bo volišče odprto od 7. ure zjutraj do 9. ure zvečer.

3. Izroči predsedniku volivno spričevalo.

4. Predsednik ti izroči glasovnico.

5. Stopi v volivno kabino, ki je podobna spovednici, ter se dobro zapri.

6. Raztegni glasovnico ter si jo oglej. Na desni strani vidiš naš znak: lipovo vejico, prekrizano z očnico (edelvajs). Vzemi svinčnik, ki leži na mizi; če pa ga ni, vzemi svoj svinčnik ali pa pojdi k predsedniku, ki mora skrbeti, da je svinčnik v kabini. Prečrtaj ali prekrizaj naš znak, pusti druge znake pri miru!

7. Nato zapri, upogni glasovnico. Kako? Upogni najprej spodnji del (ena tretjina glasovnice), da bo ležal na srednjem delu; nato upogni desni del proti sredi, nato upogni levi del glasovnice, nato še gorenji del. Gorenji del ima naliman košček; oslini ga in zalepi glasovnico.

8. Pazi na to: Na levi strani ti ostane nekaj repek, ki sam ne veš, zakaj je tam in kam bi ga zalimal. Ta repek se slabo drži glasovnice, ker je preluknjan. Le pusti ga, naj ven visi in ven gleda.

9. Stopi iz kabine in pojdi k predsedniku. Oddaj mu glasovnico. Predsednik odtrže repek in vrže glasovnico v žaro, ki je podobna nekaki orni iz žice. Reci zbogom in pojdi. Nihče nima pravice vedeti, kako in kaj si volil.

Izvrsten zdravnik

je dr. D' Ottone v Medani v Brdih. Socialističnemu kandidatu dr. Kocijančiču je dejal, da se ne sme prikazati v Brda do konca volitev. Dejal je, da je on gospodar Brd. Kaj Mussolini! On je, ki ukaže. Minule dni je izvedel občinske volitve. Orozniki so mu bili pokorni. Nad 20 naših mož so pretopli. To ne izostane brez posledic. Kazensko ovadbo so že vložili, vrtnatega pa je poskrbljeno, da bo zdravnik ozdravel sam Mussolini. Sramota pri tem, da mu gresta povsod na roko bivša sokolska naprednjaka učenika Toroš in Sfiligoj, ta poslednji še posebno, odkar se je zagledal v zdravnikovo hčer.

GOSPODARSTVO

Davki in obziri do bogatinov

(Poroča Virgilij Šček).

V zadnji številki sem popisal vladno finančno politiko ter poudaril, da je vse prej nego naklonjena kmetstvu. Topot pa naj omenim, da goji vladna finančna politika precejšnje obzire do bogatinov. Krivica pade takoj v oči, čim primerjamo obnašanje vlade do veleposestnikov-latifundistov, velenajemnikov zemljišč z zadržanjem do malih kmetov in kolonov.

Zgled, ki nekaj pove.

Vzemimo zemljišče 800 hektarjev. Ako ga lastnik da v najem in najemnik obdeluje zemljo, založi 400.000 kapitala: davek na dohodek znaša 15%. Ako pa lastnik v istem slučaju sam obdeluje zemljo, ima vlada gotov obzir in plačuje le 10% davka.

Še lepši zgled.

Kmet, posestnik, ki dela s svojo družino 300 dni na leto na njivi in v vinogradu in ima ob koncu leta 4 ali 5 tisoč lir dohodka in če odšteje od teh najemninsko vrednost 1000 lir, mora na ostalih 3 ali 4 tisoč lir plačati 10% vladi. Plačan delavec pa (in teh je v Italiji več milijonov), ki za-

služi dnevno 15 do 20 lir, to je 4500 do 6000 lir na leto, ta ne plača davka!

Užitninski davek,

kakor ga je vlada navedla, je tudi nasproten programu naših «Kmetijskih zvez», ki imajo za načelo, da se ne sme obdavčiti ono, kar je za življenje nujno potrebno.

Sedanja sistem užitnine je nekako aristokracičen, mi pa si tudi v tem pogledu želimo demokracije!

Vlada z odlokom od 24. septembra 1923 je uvedla užitnino v prilog občin. Obdačene so vse, tudi najbolj nujne reči za življenje. Še več! Vlada je dovolila občinam, ki prekašajo z doklado na zemljišča ali stavbe s 6% davek, da smejo naložiti užitnino sploh na vse predmete, ki niso zapopadeni v tarifi in to kar za pet let.

Revez garaj in plačaj...

Vlada je izdelala ta odlok. Zakaj? Prej je namreč italijanska občina dobivala glavni dohodek od doklad na stavbe in zemljišča. Ta davek, ki je prej bremenil na imovitejših slojih, je bil odpravljen in vlada je obdarovala občine z užitnino. Užitnina pa bremenja na reveža, le malo na bogatinih.

se bo pobiranje vršilo po pogodbenih predpisih. Do prihoda davčnega uradnika v določeno vas se zamudnikom ne bodo nalagale globe.

Pripomba Malega lista: Hvala Kmet-skodelavski zvezi za posredovalno poslanilo. Eno pa povemo gospodom od finance: ali niste mogli vse pravočasno urediti, da ne bodo imeli naši kmetje toliko sitnosti, stroškov in skrbi?

Vrtnarstvo. Kako pridemo polzem v okem? Ko spomladi skoplješ gredice, potrosi po vrhu prah živega apna. Kadar seme vseješ, zmešaj na 20 litrov vode eno osminko petroleja. S to tekočino zalivaj. Med zalivanjem vedno mešaj, da petrolej na vrhu ne ostane. Na ta način polže vničimo. (S.)

Cene v Gorici. Zadruga zveza v Gorici prodaja superfosfat po 31 L, kalijevo sol po 45 L, čilski soliter po 145 L za kvintal. Corso Verdi 37.

20.000 CEPLJENIH TRT izbornih vrst: rizling, zelen, beli burgundec, rebula, refosk itd. po 40 lir za 100 komadov prodaja Ferdinand Škerlj, Vrhovlje 66, pošta Vipava (Vipacco). Za večje množine izdaten popust.

Po čem je lira?

Dne 26. marca si dal ali dobil:
za 100 dinarjev — 28,30 L.
za 100 š. kron — 67,60 L.
za 100 fr. frankov 124.— L.
za 1 dolar — 23,15 L.
za 1 funt — 98,70 L.

DELAJSKI VESTNIK.

Laški delavci na Francoskem. V letu 1923. se je vselilo na Francosko 184.255 industrijskih in 76.624 kmetijskih delavcev. Prvo mesto imajo Italijani: 109 tisoč laških delavcev je slo na Francosko. V prvih 6 tednih letošnjega leta pa se je preselilo iz naše države na Francosko 1267 Lahov.

Naša brezposelnost. V naši državi je bilo 1920. leta 144 tisoč nezaposlenih, naslednje leto 445 tisoč, 1922. leta 497 tisoč, lani 246 tisoč nezaposlenih mož.

Izseljevanje naših delavcev. Leta 1920. se je izselilo iz naše države 412 tisoč delavcev, naslednje leto 278 tisoč, tretje leto 276 tisoč in lani 395 tisoč mož.

Delavec in krogel. Med svetovno vojno so vse vlade izdelovale skupno po tri milijone krogel na dan. Krogel so

bile namenjene, kakor kažejo številke, kmetom in delavcem. Na Primorskem je 18.615 vojniških sirot; in sicer kmečkih 10.196, iz delavskih družin 7725, iz uradnih 514, iz trgovskih 175, iz drugih 5, iz milijonarskih nobena.

Bela strokovna delavska organizacija je bila do lani za rdečo socialistično največja. Bela se naslanja na krščansko-socialna načela, rdeča pa na marksistično-socialna načela. Te dni je imel izvršilni odbor belih delavskih organizacij v Rimu sejo. Predsednik poslanec Grandi je poročal in nato je bila sprejeta sporočila, ki slika današnje razmere. Sporočilo v glavnem pravi: «Izvršilni odbor ugotavlja, da obstoja se vedno — z malimi izjemami — nasilje v vprašanju strokovnih zvez, tako da občutimo silne pritiske na krščanske delavce, da prestopijo iz belih v fashistovske organizacije. Bele organizacije se vnaprej izključujejo pri sklepanju delovnih pogodb, pri imenovanju zastopnikov delojemalcev v mešane odbore.

Proti politiki nasilja. Bele delavske organizacije so objavile resolucijo, ki biha vladno protidelavsko politiko v vprašanju delavskih organizacij. Kakor smo že pisali v «Delavskem vestniku» v našem listu, je vlada izdala odlok, po katerem sme vlada (prefekt) kontrolirati vse organizacije, ki so v njih delavci, nastavitvi komisarja itd. Krivica tega odloka je dvojna: prvič se ovira pravica do združevanja, drugič pa velja ta odlok samo za delavske organizacije, ne pa za trgovske, bankirske in druge zveze. Take nasilnosti delajo le najbolj nazadnjaške vlade.

Volivna taktika.

Vladna stranka nastavlja limanice, ki jim pa ljudstvo ne bo nasedlo. Preteklo jesen je povodenj naredila veliko škodo v Kanalski dolini, v Baški grapi in drugod. Za pomoč vsem krajem je brzojavno in pismeno posredoval tedanji poslanec Šček. In res so ponekod takoj izplačali nekaj odškodnine. Drugod so počakali. 6. aprila bodo volitve in zato so se spomnili, da imajo ponekod dolgove. Prvo nedeljo t. m. so delili podpore za Grahovem pri Tolminu. 6. marca so prišli iz Gorice v Štanjel, kjer so delili enako podporo. Tudi v Ribnembergu so delili podpore; neki vdovi so dali 300 lir. Podpore so delili tudi v Ustju na Vipavskem, in sicer 9. marca. Delil jo je zastopnik ajdovskega snopa. Podpore je dobilo 13 kmetov. Povodnji so bile sicer že lani, toda zdaj so volitve. — V Istri je priredila vladna stranka shode v Krkavčah, v Pomjanu, Črnem kalu, v Marezigah in drugih slovenskih občinah. V Račji vasi so pripeljali inženirja, ki je meril novo cesto in postavljaj kole.

1000 kilometrov cest

je razdelila te dni vlada zupanom v južni Italiji. Sedaj smo namreč pred volitvami in tam doli vladna stranka ni najbolj močna.

Imenitna molzna krava

je občina. Ali se vam ne zdi? V nedeljo je držal ata Mussolini volivni govor v Rimu. Uradni list vladajoče stranke je obelodanil razglas: «Dne 23. morajo biti zupani glavnih mest v Rimu s pašom in občinsko zastavo, kjer bodo prisostvovali govoru njegove ekscelence ministra Musolinija. Potni stroški gredo na račun občin. Železnica dovoli 60% popust».

Industrijalci in banke.

Industrijalci so žrtvovali 20 milijonov za zmago glavne stranke, banke pa 20%.

NAŠA POSTA.

Vatovlje. Nepodpisane dopise zal ne moremo priobčiti. — **Izola.** Vi sicer punco dobro poznate, vendar dopisa ne moremo objaviti, ker je oseben in zaljiv. — **Trebbane.** Prejeli smo dva dopisa o svatbi; eden hvali eno stranko, drugi nasprotno. Zato se bomo najprej informirali. — **Materija.** Na davčnem uradu dotičnega okraja. Zemljiška knjiga je javna in vsakdo si jo sme ogledati. — **Preloze** v Brkinih: radi vam verujemo; smo čuli še lepših o tisti osebi, toda dopis je samo oseben. Naznanite osebo oblastvu. — **Povžane.** Desetega brata ni spisal noben Povžanec.

Dr. A. Grusovin

v Gorici: Piazza Vittoria

(Travnik) v hiši Paternolli 21

Specijalist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcioniran na dunajskih klinikah.

Sprejema od 9-12 in od 3-7 pop.

DEBIASIO & DOMENIS

TRST

Skladišča in pisarna: Via Coroneo 13 in v prosti luki št. 2 vrata 15. TELEFON 12-34

Uvoz in izvoz italijanskih, čeških in nemških steklenin, čeških in nemških šip vseh mer, češkega porcelana, domače in inozemske prstene posode, opleteneh steklenic, emailiranih železnih posod i. t. d.

Ekskluzivna zaloga za Julijsko. Benečijo prstene bele in dekorirane posode «Anelli», po neverjetno nizkih cenah.

POZOR!

na staro slovensko tvrdko

Ant. Breščak

z največjo zalogo pohištva na Gorškem z lastno tovarno v Gorici, Via G. Carducci 14 (prej Gosposka ulica) in V. C. Favetti št. 3

Razprodajam pohištvo po jako znižanih cenah, in sicer

Omare . . . od 200 lir naprej
posteljnake . . . 90 . . .
vzmeti (šušte) . . . 70 . . .
blazine . . . 60 . . .
kompletne spalnice 800 . . .

Velika izbira navadnih in fincejših sob kakor tudi železnih posteljnjakov.

Zobozdravnik

dr. Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila v Gorici, na Travniku 20 (Piazza della Vittoria) od 9-12 in od 3-5.

POSLANO *)

Podpisani je doznal, da ga je neki obrekovalac naznanil gospodu maršalu kr. orožnikov v Nabrežini. Maršal je umevno poslal «obvestilo» gospodu Ricci-ju, postajenačelniku v Nabrežini. Ker poznam vsebino ovadbe in je vsebina skrajno neresnična in obrekovalna, izjavljam, da ne bom miroval, dokler ne zasledim ovadnika. Ali Vas srce boli, da sem se v službi? Če mislite kaj zoper mene, obrnite se po informacije na gospoda Felice Sicca, spoštovanem načelniku na Biviu.

Josip Perčič, železničar
Šempolaj št. 9

*) Uredništvo odgovarja samo v smislu zakona.

Za reformo vinskega davka.

Bolonjski kmetovalec Federico Parisi piše v «Corriere dei Contadini», kako naj se reformira vinski davek.

Jeseni naznani vsak kmet količino vinskega pridelka in sicer srednjem mero pridelkov zadnjih pet let. Ako je vinski pridelek v letih 1920., 1921., 1922., 1923., 1924. znašal tvoj pridelek 10, 20, 6, 8, 16 hektov, boš oznanil 10+20+6+8+16 = 60 deljeno s 5 zne-se 12 hl. To naznaniš davčni agenciji. Agencija pregleda vlogo, sestavi sezname in jih izroči davčnemu eksekutorju za iztirjanje.

To bo v korist kmeta in države.

Država bi mogla računati s stalnim in gotovim dohodkom, na drugi strani bi si prihranila neštete milijone za ugotavljanje, pregledovanje in kontrolo. Kmetu pa bi prihranili lep del dajatev in pa vse sitnosti, ki jih rodi dosedanja sistem. Jaz sem sestavil precej natančne račune na podlagi statistike in dognal sem, da bi vlada lahko znižala vinski davek za 12 lir, ne da bi manj prejemale za državno blagajno. Ta predlog ni prazen, ampak dobro preračunjen. Dam ga v javnost, da se vprašanje reši.

Plačanje prvega davčnega obroka

Kmet-skodelavska zveza poroča: «Kakor znano, je zapadlo plačilo prvega obroka 21. februarja in je zamudnikom zagroženo s kaznijo. Ker je vsled novega načina pobiranja davkov zamudnikov zelo veliko, smo se obrnili v zadevi na pristojno mesto in izvedeli sledeče:

Radi plačila prvega obroka so bili davkoplačevalci klicani na sedež iztirjevalnega urada. Naravno, da so imeli davkoplačevalci s tem razne stroške in da mnogi vsled navala niso prišli na vrsto. Radi tega so mnogi nezadovoljni, drugi se boje predpisane kazni. V njihovo pomirjenje povemo, da je za bodoče predviden in določen drug način iztirjevanja davkov. Skoro v vsaki občini, zlasti v večji — ime in dan bosta pravočasno razglašena — bo prišel, kakor odgovarja to pogodbenim določilom, davkar, ki bo na licu mesta pobiral zapadle obroke. Sedaj ob pričetku, ko so bili davčni uradi šele otvorjeni in so bili zato preobloženi z delom, je bilo to neizpeljivo. Do prihodnjega obroka bodo pa uradi urejeni in

Kaj nam z dežele pišejo

KLENIK pri št. Petru.

V četrtek zvečer se je v Klenku pripetilo tale dogodek. Neko mlado dekle gre v trgovino. Nikogar ni v njej. Dekle izmakne nekaj denarja. In ko odhaja iz trgovine, zadene ob železno posodo. Ta ropot začuje gospodar, ki gre iz notranjih prostorov v trgovino. Dekle je že izginilo. Trgovca hiti za njo, ustavi dekle, a ji odpusti ter je ne izreči oblasti. Stariši, potrudite se, da se vzgoji rod poštenja!

IZ RAČIC pri Podgradu.

Pri nas hodijo nekaki modrijani naokrog in pravijo, da naj volimo za komuniste. Od komunistov smo včasih slišali, da hočejo vse bogatino odpraviti in vse premoženje razdeliti med reveže. Nam bi se to zelo prileglo, ker smo resnični siromaki. Zdi se nam pa, da je vsa komunistična reč samo velika farbarija. Tisti Rude, ki nas nagovarja za komuniste, je največji bogatin, kar jih poznamo, pa dosedaj še ni razdelil svojega imetja med reveže in tudi ne bo. Je že res, da en malo fantazira, tako neumen pa vendarle ni. Zato naj še zanaprej obdrži svojo bogatijo, mi bomo pa obdržali svojo zdravo pamet in volili slovensko narodno stranko.

PREGARJE.

V šolo na Pregarjah hodijo otroci iz Pregarja, Huj, Gaberka in Zajelj. Otroci je za celo mravljišče, pa imajo eno samo šolsko sobo, ki je bila le za silo prirejena v kmečki hiši. Že pred vojno so se dogovarjali, da bi bilo potrebno lastno šolsko poslopje, pa le ni bilo nič in nič. Sedaj so se pa vendarle zedinili vsi prizadeti družinski očetje in sklenili šolo sami narediti. Pregarji, ki so daleč naokrog znani zidarji, (brkinske Renčeti), bodo zidali, okoličani pa vozili; nekaj podpore bo dala tudi občina v Podgradu. Napraviti hočejo dve šolski sobi, da bosta dva razreda. Sicer bi bili potrebni trije razredi na toliko otrok, pa sedaj ni mogoče misliti na toliko. Zavednim gospodarjem je treba dati vso pohvalo in priznanje, da so se tako resno zavzeli za novo šolo in se podvrgli tlaki in stroškom. Pokazali so dejansko vnetost za izobrazbo in potomci njihovi jim bodo hvalo dolžni.

Dan izplačila.

Praznik sv. Jožefa je bil posebno letos v celi podgrajski občini splošen dan izravnanja vseh sporov s klobutami. Klobute so frčale v Hrušici, na Pregarjah, v Podbežah, v Obrovu, v Podgradu in na Munah. Hudih posledic ni bilo, samo povedali so si jih za eno leto, kar je komu šlo. Toliko birmovanja ne bo noben škof opravil v enem dnevu, vsaj 14 dni bi se moral zamuditi. Ali se postavimo, kaj?

Mrtvičenje v postu.

Od 8. do 17. marca smo imeli v Slavini misijon. Sneg je padal in burja brila, da smo pošteno prezebali in delali pokoro. Zamete je naredila burja po vsi Pivki po več metrov visoke. Sv. Gregor je res šel, kakor pravijo, stari materi šele kožuh kupit.

POVIR.

Neprijeten obisk so naredili ponoči dne 14. marca dolgoprstneži v povirskem župnišču. Okrog 11. ure zvečer so namreč vlomili v shrambo povirskega župnišča zlikovci ter nemoteni pobrali vse, kar jim je prišlo pod nepošteno roko. Pokradli so namreč vso svinjino, ki je visela v kuhinji, 2 para čevljev, sladkor in kavo, okrog 65 lir v denarju in drugih malenkosti. Po trudopolnem delu so se pokrepčali s sirovim maslom in žejo pogasili z nekoli-

ko botilkami. Po dovršenem delu so se odpravili nemoteni proti Štorjam, ker so v tisti smeri zapustili sledove. Pri vsem nepoštenem delu so se vendar pokazali še dosti kavičirske, ker niso odnesli n. pr. vseh čevljev, ki so jim bili ravnotako na razpolago, kakor odnešeni. Silili so tudi v pisarno, pa jim se vendar ni posrečilo. Kdaj bo konec tatvinam?

Sporočamo tudi, da so odpeljali na božjo pot v Rim tudi našega g. župana. Hudomušneži pravijo, da mu bodo ata Mussolini žegnali štolo za poroke.

SLOPE.

Na sv. Jožefa je bral g. pater Miroslav Godina iz Slop št. 10 novo mašo, pa ne doma, kakor bi bila vroča želja staršev in vseh domačinov, ampak daleč v večnem Rimu, kjer študira modroslovje in cerkveno pravo. Starši g. Miroslava so lepo vzgojili svoje otroke: starejši sin Jožef pomaga očetu na domu, drugi sin je že omenjeni novomašnik Miroslav, tretji je čevljar, četrti je krojač in peti (Anton) študira v Zagrebu. Lahko zresta oče pa mati z veseljem na take otroke!

DUTOVLJE.

Dne 19. marca je bil pri nas krst fašistovske zastave. Krstil je gospod upravitelj iz Dutovelj, botra pa sta bila gd.čna poštarica iz Tomaja in g. Ukmar iz Dutovelj; prva je držala konec zastave, drugi pa zastavni drog. Gospa botrica je nekaj čitala v laškem jeziku, jaz, ki sem bil tik nje, je nisem slišal. Sklicali so tudi župane, toda faktično je moral biti shod nekaka volivna agitacija. Prvi je govoril dutovski tajnik v laškem in slovenskem jeziku, končno je sam zaklical: živio Mussolini. Nato je govoril častnik milice, ki je govoril neko mešanič laškega in slovenskega jezika, pa še vedno slabše kakor Pepo iz Koludrovice. Napadel je slovenske odvetnike, češ da so zabavljali čez Banellija. Ko je govoril, so prisotni molčali, še bolj pa, ko je končal. Slednjič je govoril kandidat Banelli v tržaškem dialektu, medtem ko so se ljudje zgubljali. Med našim ljudstvom res ni navdušenja za take uprizoritve. (z.)

DIVAČA.

Po nevihti strtem polju je podobna naša vas, prej torišče živahnega gospodarskega in kulturnega življenja. Vsled nastalih razmer in skoraj popolnega zastoja v žel. prometu je vzelo mnogo našincev les v roko ter se podalo po svetu s trebuhom za kruhom. Največ jih je odšlo v Jugoslavijo, kolikor jih je pri železnici še ostalo, se vsled gospodarske odvisnosti ne brigajo za društveno življenje. Na proste poklice pa so naši gospodarji pritiskali po svoji stari navadi, ter, žal, zaenkrat dosegli, da društveno življenje popolnoma počiva. Toda kljub mrzlim sapam imamo vendar nekaj razveseljivega v vasi! To je naš cerkveni zbor pod večjim vodstvom domačega organista, ki privabi vsako nedeljo v cerkev mnogo domačinov, a tudi okoličanov. Kjer so razmere slične ali še hujše, naj se tembolj goji naša mila pesem v cerkvenem zboru, Bogu v čast, narodu v ponos! Bog daj, da bi se tudi nam kmalu »vremena zjasnila, milejše nam zvezde sijale!« Kraški.

Rojaki, zapomnimo si!

Veliki hrvaški Strossmayer je zapisal besede: »O sladki moj materinski glas! Ti si mi tako lep, da je lepši od tebe samo Bog, ki te je ustvaril, in krasnejši samo narod, ki te je ohranil. Kolikor bolj te doleči prezirajo, toliko milejši si mi.«

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvardka Gastone Dolinar, Trst - via Ugo Polonio 5.

Stab. Tip. S. Spazzal, via Commerciale 8.

Steklene šipe

vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. - Postrežba na dom. - Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) tel. 44-23.

SEMENA

detelje, sočivja in cvetic. Velika izbira cvetic za vrte, sobane i.t.d. čebulčki dalij, tuberos, begonj, gladioli i.t.d.

Zemlja in gnojila v več vrstah. Cenik brezplačno. - Odlikovano cvetličarsko in vrtnarsko podjetje

M. GERMAN - TRST

Via Michelangelo 718 - prodajalna Via Roma 3, Tel. 12-49

Čevljarnica FORCESSIN

Je najboljša zaloga z dobrim blagom.

Trst, via Caprin 5 pri Sv. Jakobu
podružnica via Udine 2.

Pepca: »Kam pa greš, Tončka?«

Tončka: »K Forcessinu po čevlje.«

Pepca: »Kaj k Forcessinu?«

Tončka: »Seveda. On ima najboljše vrste čevljev in zelo poceni. Tam dobiš čevlje za vsako nogo. Jaz sem zelo zadovoljna, ker mi vedno ustrežejo.«

Pepca: »A tako, bom pa tudi jaz poskusila.«

Čevljarnica FORCESSIN

Novo pogrebno podjetje Trst

Corso V. E. III, št. 47.

Prevoz mrtlicev na vse kraje. Raznovrstni pogrebi. Prodaja vsakovrstne lesene in konvinate krste, sveže in umetne vence, nagrobne svetilke in sploh vse mrtvaške predmete. Ima v zalogi pristne kopačeve sveče za cerkve. Cene zmerne, postrežba točna.

Zobotehnični ambulatorij

TRST, Via Settefontane št. 6, I nad.

odprt vsak dan od 8.—18. in od 15.—19. Izvršujejo se hitro in točno vsa dela z zlatom kakor tudi zobnice s kavčukom. Slovencem 10% popusta kakor tudi plačilo na obroke. Delo zjamčeno.

EGIDIJ SCHIFFLIN, koneesijonirani zobotehnik.

PODRUŽNICA

„Ljubljanske kreditne banke“ v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon št. 50 — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka.

CENTRALA: LJUBLJANA

Delniška glavnica: Din 50.000.000.

Rezerva: Din 10.000.000.

PODRUZNICE: Brežice, Črnomelj Kranj, Metkovič, Celje, Maribor, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obreštuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

— Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

„Al bon Furlan“ je najcenejša gostilna v Gorici. Dobra, obilna hrana. Poskusite! Ulica sv. Ivana (get).